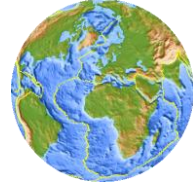

GEÇMİŞ DEĞİL, AMA GELECEK ELLERİMİZDEDİR... DÜNYA ÇEVRE GÜNÜ

Prof. Dr. EROL KÖKTÜRK
(Harita Mühendisi)
Kocaeli Üniversitesi

21. yüzyıl insanı, yani bizler, yeni bir yüzyılın içinde bulunduğumuz ilk yıllarında çevresinden şikayetçidir: Çünkü soluk alıp verdiğimiz hava eski hava değildir, içtiğimiz suda yıllar önceki tadı bulamıyoruz, ayak bastığımız toprak kokusunu yitirmiş... Hepsi kirlenmiştir ve bu kirlenişin yoğunluğu gitgide artmaktadır. Akla gelen çözümler bir değil, birçok; üstelik aynı zamanda ideolojik ve felsefi... Yalnızca bir grup insanı, ya da bir ülkede oturanları değil, bütün bir insanlığı ilgilendiriyor; yalnız bugününü de değil, geleceğini de...

Çevre, baş sorunumuzdur bizim...

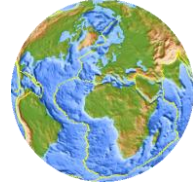

BAKIRKÖY BELEDİYESİ

DÜNYA
Bize Dedelerimizden Kalan Miras Değil
Çocuklarımıza Bırakacağımız Emanettir

KAVRAM ÜZERİNE

Ekoloji sözcüğü Yunanca iki kelimenin birleşmesinden ortaya çıkmıştır: **Oikos**, ev ya da yer; **Logos** ise bilim anlamına gelmektedir. Ekoloji, canlı organizmaların birbirleriyle ve çevreleriyle ilişkilerini inceleyen bilim dalıdır.

Ekosistem ise, canlı ve cansız çevrenin tamamıdır.

Ekosistem, **abiotik** faktörler (toprak, su, hava, iklim gibi cansız faktörler) ve **biyotik** (üreticiler, tüketiciler ve ayrıştırıcılar) faktörler olmak üzere iki faktörden oluşmaktadır

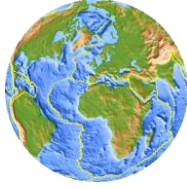
Bu tanımlamadaki organizmalar, diğer bir deyim ile **canlı çevre**, **insanlardan**, **hayvanlardan** ve **bitkilerden** oluşan kümeyi ifade etmektedir.

Tanımlamanın içinde geçen organizmaların içinde yaşadıkları ortam deyimini ise **cansız çevre** olarak da ifade edilir ve **hava**, **su**, **toprak**, **ışık**, **ateş** gibi faktörleri kapsar.

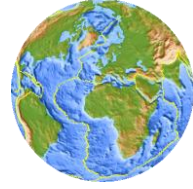

BAKIRKÖY BELEDİYESİ

DÜNYA
Bize Dedelerimizden Kalan Miras Değil
Çocuklarımıza Bırakacağımız Emanettir

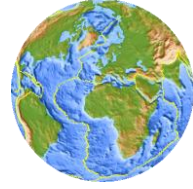
UYGARLIK TARİHİ...

Birinci Perde 15 milyar yıl önce açıldı

İkinci Perde bundan 4.5 milyar yıl önce açılmıştı... Nükleer ve yerçekimsel enerji Dünya'nın içini kavururken, dışı asteroid darbeleri altında delik deşik olmuştu. Tam gereken nitelikleri taşıyan bir güneşin ne fazla yakınında, ne de fazla uzağında yer alan şu garip gezegenle, gezegenimizle, yerküremizle açılıyordu bu perde...Doğal olarak bu ortamda canlıların yaşaması olanaklı değildi.

Üçüncü Perdede, sararmış ve kurumuş güzel bir savan dekoru içinde, canlılar dünyasının sonuncu örneği tüm sahneyi dolduruyor: **İşte insan, sahibisi...**

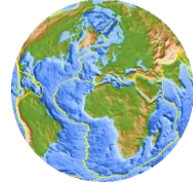
Antropoloji alanındaki son bulgular, günümüzden

400 milyon yıl önceki Silür döneminde deniz hayvanlarının yaşadığını,
300 milyon yıl önceki Karbon döneminde kara bitkilerinin belirdiğini,
150 milyon yıl önceki Jura döneminde dinozorlarla sürüngenlerin görüldüğünü,
60 milyon yıl önceki Eosen döneminde maymun ve ilerde insanlaşması olası
primatların çoğaldığını

ortaya koymuştur.

Bu çağlardan kalma fosil kalıntıları,

35 milyon yıl önceki Oligosen döneminde yaşamış olan *Aegyptopithecus Zeuxis'in*
insanlaşmayı hazırlayan maymun türlerinden *Dryopithecus'ün* atası olabileceği
kanıısını uyandırmıştır.

Dryopithecus Africanus adı verilen maymun türü, günümüzden 25 milyon yıl önceki Miosen döneminde yaşamıştı. Bu çağda bulunan *Ramapithecus punjabicux* ve *Kenyapithecus Africanus*'ün insan türünü meydana getirecek olan ilk insanımsılar (Latince: *Hominidae*) oldukları sanılmaktadır.

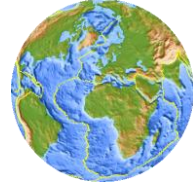
12 milyon yıl önceki Pliosen döneminden hiçbir fosil bulunamamış

3 milyon yıl önceki Pleistosen döneminden ilk insanlaşan maymun grubu olduğu sanılan *Australopithecus* fosilleri bulunmuştur. Pleistosen döneminin üçüncü buz çağından önce insan türünün geniş ölçüde yayıldığı sanılmaktadır. *Neandertal adamı* bu ilk insanlardan biridir ve *Homo sapiens Neanderthalensis* adıyla anılmaktadır. Bu dönemin dördüncü buz çağı Neandertal adamını hemen tümüyle yok etmiştir. Ama bu çağ sona ermeden *Homo sapiens sapiens* adı verilen gerçek insanlar dünya üstünde görünmüşlerdir. Sürüp gitmekte olan soyumuzun ataları bunlardır. Bu insanlar çeşitli ırklar halinde var olmuşlardır. Bu ırkların ilki de *Cro-Magnon* ırkıdır.

Australopithecus

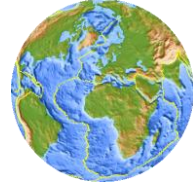
Australopithecus africanus

İNSANIN EVRİMİ

	KÜLTÜR ÖNCESİ					KÜLTÜREL GELİŞME DÜZEYİ					
	"İLK PRİMATLAR"dan "İNSAN"a DOĞRU EVRİM	Prosimianlar	Antropoidlerin Kökeni	Antropoidler + İnsanların Kökeni	İnsansılar + İnsangillerin Kökeni	İnsangiller + İnsansıların Kökeni	MOLDOVAN	PALEOLİTİK			NEOLİTİK
						Hom o Habil is	Hom o Erre ctus	HOMO SAPIENS + ARKAİK SAPIENS'LER		HOMO SAPIENS (Modern İnsan)	
ÇAĞ	PALÖSEN	EOSEN	OLİGOSEN	MİOSEN	PLİOSEN	PLEİSTOSEN				HOLOSEN	
TARİH	65	53	35	25	5	2,5	1,7	200	35	10	0,5
	Milyon yıl Önce						Bin yıl Önce				
JEOLOJİK DÖNEMLER	ÜÇÜNCÜ ZAMANA AİT					DÖRDÜNCÜ ZAMANA AİT					

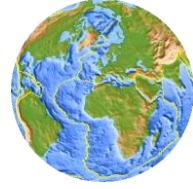
<http://user.tninet.se/~owl390d/insan/inskoken.htm>

İnsanın kültürel ve ekolojik aşamaları Miller şöyle sıralamaktadır (1975):

- **Erken Toplayıcı-Avcı:** İnsan doğa tarafından kontrol edilmektedir.
- **İleri Toplayıcı-Avcı:** İnsan çevreyi etkilemekte, ancak kontrol edememektedir.
- **Tarım İnsanı:** İnsan doğayı kontrol etmeye başlamıştır.
- **Sanayi İnsanı:** İnsan doğa üzerindeki kontrolünü artırmıştır ve artık doğayı olumsuz yönde etkilemektedir.

Günümüzde Dünya İnsanı: Doğayı anlayarak müdahale etmeli ve doğayla uyum içerisinde yaşamalıdır.

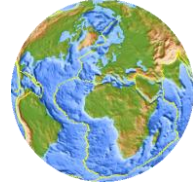
Sanayi Devrimi

Sanayi Devrimi ya da **Endüstri Devrimi**, Avrupa'da 18. ve 19. yüzyıllarda yeni buluşların üretime uygulanması ve buhar gücüyle çalışan makinelerin makineleşmiş endüstriyi doğurması, bu gelişmelerin de Avrupa'daki sermaye birikimini artırmasına denir.

Birinci Aşama: Makineleşme Çağı

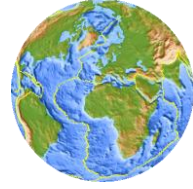
İkinci Aşama: Yani 1870'ler sonrası, temel hammadde ve enerji kaynaklarında değişiklik

Üçüncü Aşama: Bilgisayarların keşfi ve ileri teknolojik gelişmeler

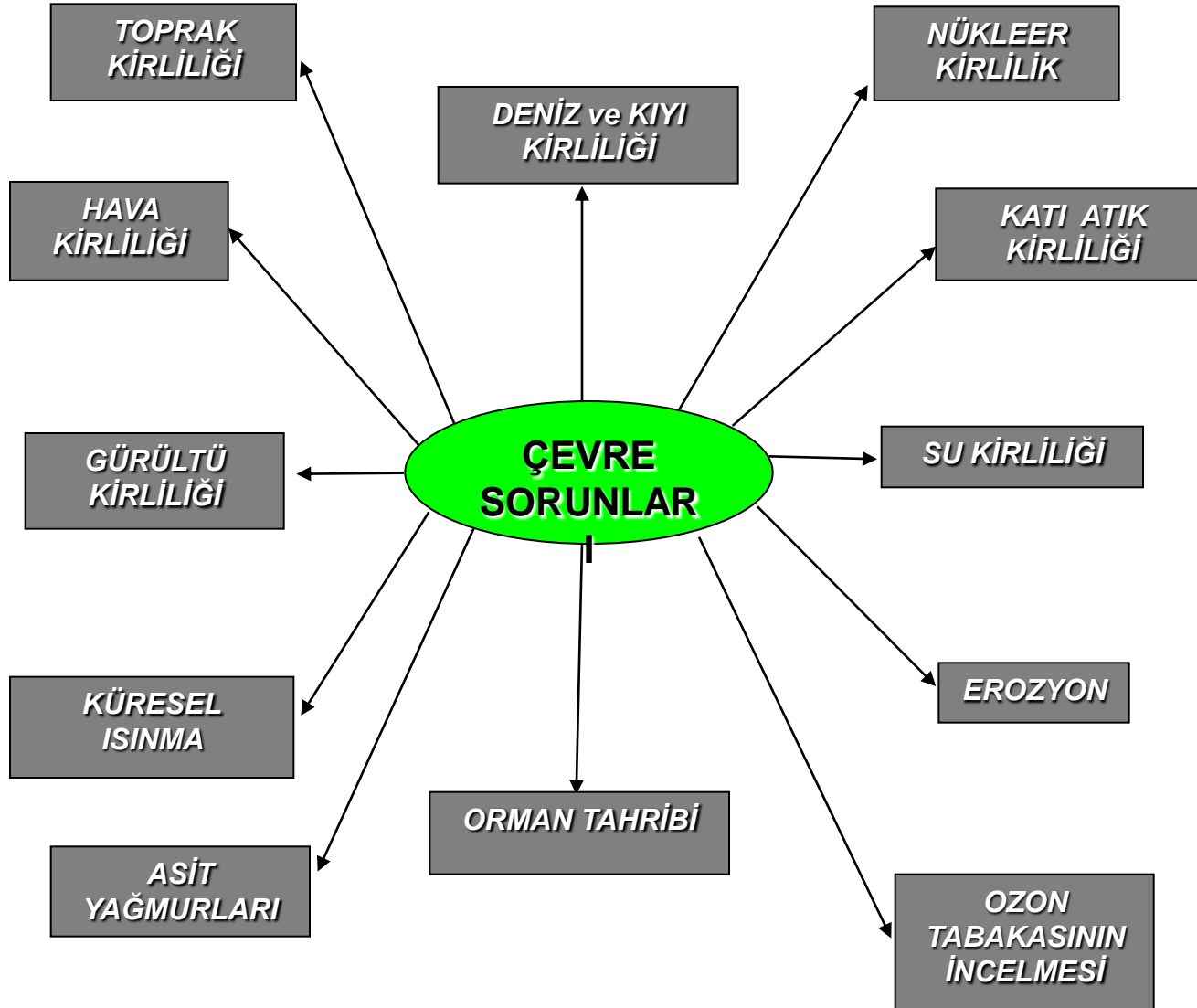
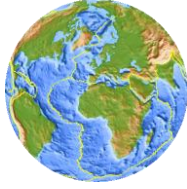

Teknolojik Gelişmeler

- **Buharlı Makine:** Sanayi devriminin en önemli gelişmelerinden birisi buharlı makinenin bulunuşudur. **1763**'te **James WATT**, İskoçya'da buharla çalışan makineyi buldu. Bu makinenin gelişmiş biçimi, makine çağının gerçek başlangıç noktasını oluşturur. **Buharlı Makine** Boulton ve Watt Şirketi 1786'da "çift etkili" makineyi piyasaya sürdü.
- **1807**'de **Robert FULTON** adındaki Amerikalı buharlı makineyi gemilere uyguladı.
- **1825** tarihinde ilk kez buharlı makine **lokomotiflerde** kullanılmaya başlandı.
- **1834**'de bir Amerikalı mühendis bir **biçerdöver** icat etti.
- **1840**'da ilk düzenli okyanus ötesi **buharlı gemi** seferleri başladı.
- **1844**'de **Samuel MORSE** Amerika Birleşik Devletleri'nde ilk ticaret amaçlı **telgraf servisini** hizmete soktu.
- **1830–1860** arasında İngiltere'de daha etkili maden tasfiye yöntemlerinin geliştirilmesine paralel olarak kömür üretimi hızla arttı. Çünkü yüksek **demir** ve **çelik** talebi bu yöntemler sayesinde kolayca karşılanabiliyordu.
- Bu üretim sayesinde **1800–1830** arasında köprü, kanal, **demiryolu** vb. gibi inşaatlar hızla arttı. **1850**'lere kadar genelde İngiltere'nin tekelinde olan sanayi devrimi, bu tarihten sonar tüm Avrupa'ya ve Amerika Birleşik Devletleri'ne yayıldı.
- **1876**'da **Alexander Graham BELL telefonu** buldu.
- Tarım teknolojisinde gelişmeler sağlandı. Almanya bu alandaki gelişmelere öncülük etti. Almanlar **pancardan şeker çıkarma** tekniğini buldu. Bir başka Alman kimyager **suni gübreyi** yaptı.
- **1870**'lerden sonra **konserve** yiyecek imalatı hızlı bir biçimde arttı.

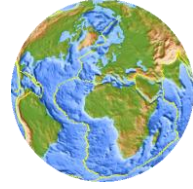

- **Buluşlar ve teknoloji yaşamın bütün alanlarında alıp başını gitmiştir...**
- **İlerlemeler, beraberinde elbette büyük soruları ve sorunları da getirmiştir.**
- **Kuşkusuz sanayileşme kaçınılmazdır... Ama sanayileşme atıkları...**
- **Bir nokta var, tekniğin yararları sayılamayacak kadar çok, ama doğurduğu tehlikeler de sayılamayacak kadar fazla...**

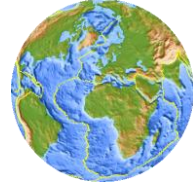

FELSEFİ BOYUT

Düşünce tarihinde, birbirini izleyen ve biri ötekine zıt iki felsefe arasında bölünmüş durumdayız: Gerçekten, eski Yunanlıların sloganı, aşılmaz bir yetkinlik içinde gördükleri "**doğayı olduğu gibi bırakmak**"tı. İsa'dan önce IV. yüzyılda, Yunanistan'da **Aristoteles**, doğayı, onu **değiştirmeyi ya da aşmayı** aramaksızın **ideal** olarak alma konusundaki gerekçelerini sergiliyordu. Yapacağı tek şey vardı insanın: Doğayla uyuşup anlaşmak ve yararlanmak ondan. Öyle olduğu için, onların gözünde tıp bile, "doğal tıp"tır; hekim, hastayı hastalığa karşı koruyacak süreçleri kolaylaştırmaktan fazla bir şey yapamaz.

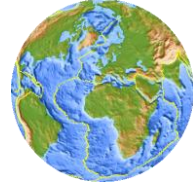
Bu görüşün karşısına, XVII. yüzyılda **Bacon** ile **Descartes**'in ilk habercileri olduğu ve "dünyaya egemen olma"yı savunan modern tasarı gelip dikilir: İlkçağ'la Ortaçağ insanlarının doğaya karşı duydukları -neredeyse- dinsel saygıyla bir kopuş olur; gelecek, bilim ve tekniğindir, onlarla insanları "doğanın sahipleri" kılarak bir başka mutluluğun ve bilgeliğin kapısını açacaktır.

Sir Francis Bacon
(1561-1626)

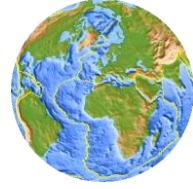
René Descartes
(1596 – 1650)

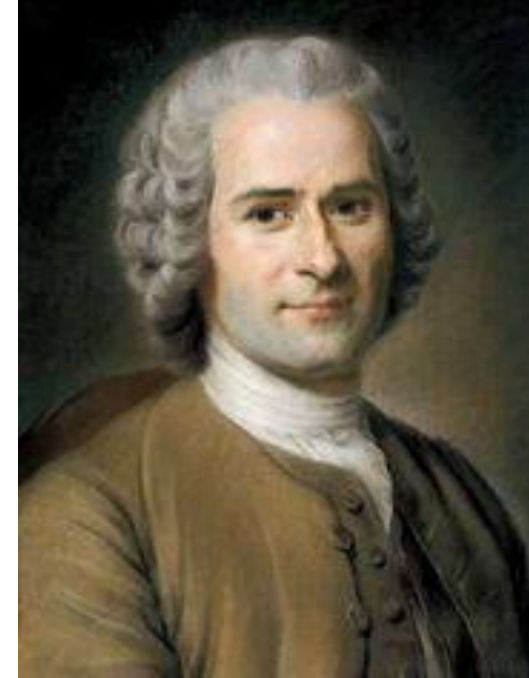
Descartes'a göre, doğa, uçsuz bucaksız bir mekanizmadan başka bir şey değildir ve esrarlı hiçbir güce başvurmadan açıklanmalıdır o. İnsan da, bilimin kendisine sağladığı bilgilerden yola çıkarak, yaşamın zembereklerini tanıyabilir ve iyi bir mühendisin elindeki parçalar ve aletlerle yaptığı gibi, doğayla oynayabilir. "Doğanın sahibi" gibi davranmayı ve onu "istediği gibi kullanma"yı engelleyecek hiçbir şey yoktur önünde insanın; öyle ki, gerektiğinde, bir efendiye nasıl uyulursa doğayı da buna zorlayabilir.

Descartes, *Yöntem Üstüne Deneme*'sinde (1637), bilim ve teknik konusundaki iyimserliğinin gerekçelerini sıralar. Ne var ki, onun felsefesinin haber verdiği bilimsel ve teknik uygarlık, ancak pek yakın tarihlerde günlük ufkumuzun içine gelip girmiştir. Özellikle tıpta böyledir.

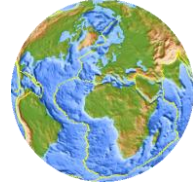
Ancak, ne olursa olsun, Descartes'ın eseri ya da F. Bacon'ın *Novum Organum*'u (1620) gibi çalışmalar, anlayışlarda devrim yaptı ve bilimsel ve teknik modern uygarlığa giden yolu açtılar. Bilim ve teknik, buluşlarıyla, uzun bir süre ütopya olarak gördüğümüz bir dünyayı önümüze koydular.

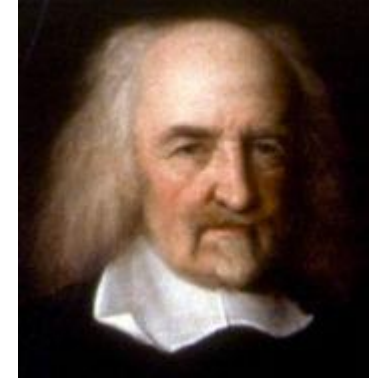
Jean-Jacques Rousseau, 1750'de Dijon Akademisi'nce ödüllendirilen Birinci Söylev'inde (Bilimler ve Sanatlar Üzerine Söylev), "Bilimlerin ve sanatların ilerlemesi görenekleri arındırmış mıdır, bozmuş mudur?" sorusunu yanıtlarken, bir *doğal durum* ve *uygar durum* karşılaştırması yapacaktır. Doğal durum, yaşanmış bir gerçeklik olmaktan çok, ya da yaşanmış bir gerçeklik olmaktan ötede uygar durumun bir karşısavı olarak algılanabilir. Bir ilk biçimdir o, kirlenmiş bir uygarlığın karşısavı olmakla bir arınmışlık simgesidir, en azında bir henüz kirlenmemişliktir. Gerçekte, zamansallık açısından, uygarlık durumu doğal durumun karşısavı olmalıdır. Her ne olursa olsun, bir gerçeklik olarak ya da bir fikir olarak böylesi bir ilk dönem, bir temiz dönem var olmalıdır.

Jean-Jacques Rousseau
(Genevre 1712 - Ermononville, Val-d'Oise 1778)

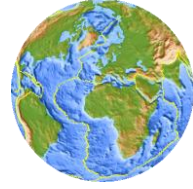
Bu ilk dönem yasalarla belirgin olmadığı için son derece kargaşık bir dönem olarak düşünülebilir. **Hobbes böyle düşünür örneğin. Locke'a göre doğal durum, tüm kuralların dışında yaşanan kargaşık bir durum değildi, onda doğal ahlak yasaları geçerliydi. Rousseau için doğal durum, bir mutluluk durumudur. Doğal durumdan çıkışla birlikte kirlenme başlamıştır. İnsanoğlu uygarlaşarak, mülkiyeti yaratarak, bilimleri ve sanatları geliştirerek mutsuzluğunun ya da kirlenmişliğinin temellerini erkenden atıvermiştir.**

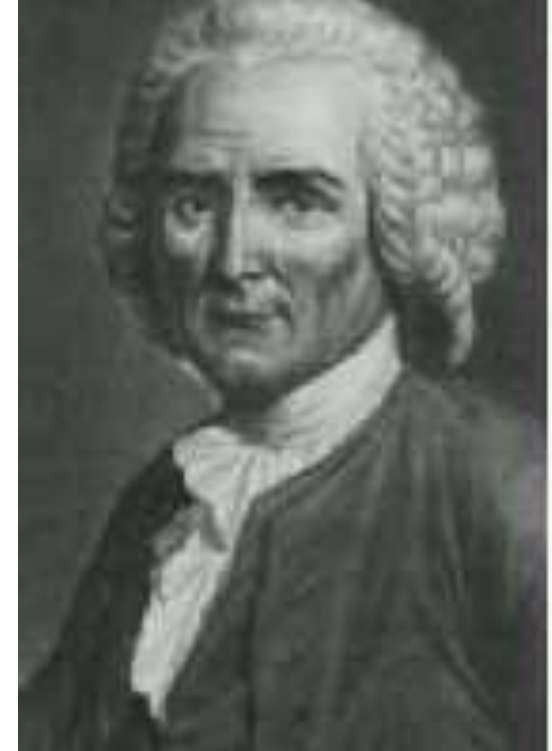
Thomas Hobbes
(1588 - 1679)

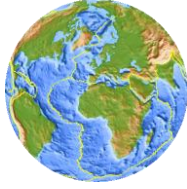

John Locke
(1632-1704)

İnsanın yakın geçmişinden ve geleceğinden büyük ölçüde kaygılı olan Rousseau'nun öbür Aydınlanmacılardan, özellikle Voltaire'den ayrıldığı nokta budur. Rousseau'ya göre, evet insan mutsuzdur. Mutsuzluğunu kendi eliyle mi yaratmıştır? Elbette... Bilimlerle ve sanatlarla kendini geliştirmek istemiş, mülkiyeti yaratmış, sonunda bugünkü durumuna düşmüştür. Gelişmemiş toplumlar olarak İspartalıları ve İskitleri öven filozofun bilimlere ve sanatlara kötü gözle baktığına inanmak gene de güçtür. Onda açık açık görülmeyen bir gerçek, insanın bilimleri ve sanatları yanlış yolda geliştirip, sonunda bu duruma düştüğüdür. Her yerde değil, ama bir yerde açık açık söylemekten çekinmeyecektir: Bilimler ve sanatlar kötü kullanılmıştır, yoksa bilimlerin ve sanatların özünde zararlı olduğunu söylemek güçtür. Rousseau, kirlenmiş toplumun ancak sağlam bir yasa düzeniyle arındırılabilceği görüşünü ortaya koyar. Eskiye, kaynağa, doğal duruma dönmek olası olmadığına göre, sağlam bir yasa düzeni bize eski yaşamı getirmese de, ondaki esenliğe benzer bir esenlik sağlayacaktır. Bunun için yapılacak şey *toplum sözleşmesi*'ni gerçekleştirmektir. Bir başka deyişle, *yasa düzeni*'ni egemen kılmaktır. Bu da dile kolay bir iştir.

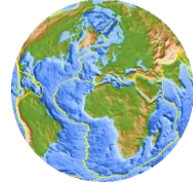

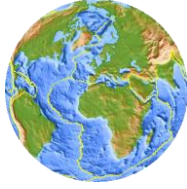
TOPLUMSAL BOYUT

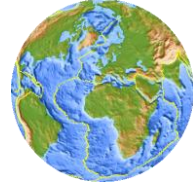
Sanayinin yoğunlaştığı bölgelerde 150 yıl önce başlayan kirletici üretim son 40 yılda artan hızla bölgesel olmaktan küresel olmaya geçti. Günümüzde bu tür sorunlara topluca “dünya sorunları” denilmesi yerindedir. Doğal dengenin bozulması sorunu başlıca yerini alıyor. Ama doğal denge sorunu doğaya değil, insana aittir; kendiliğinden değil, insanlar tarafından yönlendirilen bir süreç olmuştur. (19)

Süregiden ya da artarak süren kirlenme, tarihin hiç yaşamadığı ölçülerde koca koca kentler oluştururken, yaşamı insan için biraz daha güçleştirdi. Kirlilik gelişimde değil, gelişim biçimlerinin insan için uyarsızlığındaydı. Her şey insan için düzenlenecek, insanın yararına düzenlenecek gibi görünürken, sanki olmayan bir üst gücün dileklerine göre geliyordu ya da zaten bir üst sınıfın isteklerine göre biçimleniyordu. (33)

ULUSLARARASI BELGELER

STOCKHOLM KONFERANSI (1972)

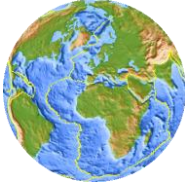
Birleşmiş Milletler'in 1972 yılında Stockholm'de topladığı **Dünya Çevre Konferansı**'nın yayımlandığı 5 Haziran 1972 tarihli bildirisinin şu satırları pek dikkat çekicidir:

- ❑ *“Çevre, her iki yönüyle de, yani hem doğal çevre, hem de insan yapısı çevre olarak, insanoğlunun esenliği ve temel insan haklarından yararlanması için ve hatta yaşamın kendisi için gereklidir”*
- ❑ *“İnsanın onurlu ve huzurlu bir yaşama izin verecek nitelikte bir çevrede, özgürlük, eşitlik ve elverişli yaşam koşulları içinde yaşaması temel hakkıdır”*

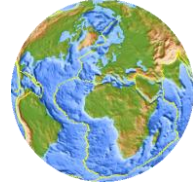
Üç kavram

- ✓ Doğal çevre
- ✓ İnsan yapısı çevre
- ✓ Temel insan hakkı

Stockholm Deklarasyonu, “çevre hakkı” konusunda uluslar arası düzeydeki ilk ve en önemli belge olma niteliğini taşımaktadır.

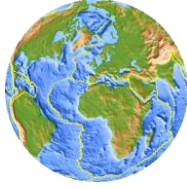
35 yıl önce Birleşmiş Milletler tarafından 5-16 Haziran 1972 tarihlerinde, Stockholm'de düzenlenen Çevre Konferansı, 113 ülkenin katılımıyla gerçekleşmiş ve konferansta çevre-insan kavramına değinilerek, dünyanın doğal dengesinin korunması için insan ve doğal varlıklara öncelik veren bir anlayışın egemen olması gereği ortaya konulmuştur. Bu konferansta alınan kararların bir anlamda çevre koruma alanında milat olması gerçeğinden hareketle, konferansın toplandığı tarih, **DÜNYA ÇEVRE GÜNÜ ilan edilmiştir.**

HELSINKİ NİHAİ SENEDİ

1975 yılında Helsinki'de yapılan zirvede, **çevre konusunun** ekonomi, bilim ve teknoloji alanlarıyla **işbirliği yapılarak** ele alınması kararlaştırılmıştır.

Bugünün ve geleceğin kuşaklarının çıkarları için çevrenin korunması ve iyileştirilmesi, ülkelerin ekonomik kalkınmaları için önemli olduğundan birçok **çevre sorununun**, özellikle Avrupa'da, yalnız **sıkı bir uluslararası işbirliği yolu ile etkili bir biçimde çözümlenebileceği** açıklanmıştır.

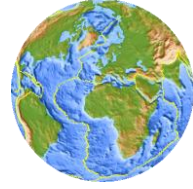

Özellikle birçok devletin yükümlülükler üstlendiği 1992 Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı (Rio de Janeiro), 1996 HABITAT II (İstanbul), 2002 Johannesburg zirvelerinin sonuç bildirgeleri bağlamında, geleceğe yönelik yükümlülüklerin gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Bu noktada karşımıza çıkan kavram nedir?

Sürdürülebilirlik

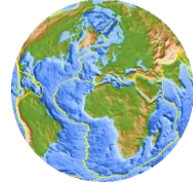
Sürdürülebilir Kalkınma

Var olan doğal kaynakları verimli ve akılcı kullanarak, gelecek kuşaklara ve diğer canlı türlerine de yaşam hakkı tanıyacak şekilde insan yaşamının kalitesini yükseltmektir.

Sürdürülebilir kalkınma, ekonomik kalkınmanın çevreye zarar vermeden sağlanması gerektiğine dikkat çeken bir kavramdır.

Bu kavramın temelleri 1987 yılında Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nun hazırladığı Ortak Geleceğimiz Raporu'nda atılmıştır.

Sürdürülebilir kalkınma, bugünkü kuşakların gereksinmelerini, gelecek kuşakların kendi gereksinmelerini karşılayabilmelerini tehlikeye sokmaksızın karşılayabilen kalkınmadır.

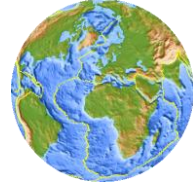

Sürdürülebilir Yaşam

Yaşamın sürdürülebilirliği, insanın başkalarıyla ve diğer canlılarla uyum içinde yaşaması gerektiğini kabul etmesine bağlıdır.

İnsanlık, doğanın kendini yenileyebileceğinden fazlasını tüketmemeli, tüm yaşamına doğanın kendisine tanıdığı sınırlar doğrultusunda yön vermelidir.

Sürdürülebilir Toplum

Teknolojinin sunduğu olanakların doğanın sınırları içinde gelişmesi gereklidir.

Kalkınma, başka canlıların yaşamı pahasına gerçekleşmemelidir.

Kalkınma, insanın yaşam kalitesine yönelik unsurlar göz önüne alındığında yaşamı daha iyiye götürüyorsa, gerçek anlamını bulur.

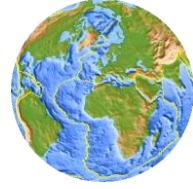
BAKIRKÖY BELEDİYESİ

DÜNYA
Bize Dedelerimizden Kalan Miras Değil
Çocuklarımıza Bırakacağımız Emanettir

GÜNDEM 21

Rio de Janeiro, 3-14 Haziran 1992

Gündem 21 üç ana ve bir tamamlayıcı kısımdan oluşmakta ve toplam 40 bölümü içermektedir.

Sosyal ve Ekonomik Boyutlar: Bölüm 2-8'i kapsamaktadır. (Sonraki yıllarda Birleşmiş Milletler'in 1994 Kahire Konferansı'nın konusu olacak nüfus, 1995 Kopenhag Konferansı'nın konusu olacak yoksullukla mücadele, 1996 İstanbul Konferansı'nın konusu olacak insan yerleşimleri, vd.)

Çevre Koruma ve Kaynak Kullanımı: Bölüm 9-22'yi kapsamaktadır. (Atmosferin korunması, ormansızlaşma ve çölleşme ile mücadele, biyolojik çeşitliliğin korunması, su kaynaklarının korunması ve yönetimi, katı ve sıvı atıkların yönetimi...)

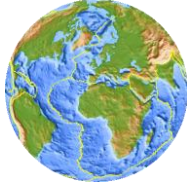
Temel Grupların Rollerinin Geliştirilmesi: Bölüm 23-32'yi kapsamaktadır. (Sonraki yıllarda Birleşmiş Milletler'in 1995 Pekin Konferansı'nın konusu olacak kadınlar, ayrıca çocuklar ve gençler, yerli halk, sivil toplum kuruluşları, özel sektör kuruluşları, sendikalar...) Yerel yönetimler de, bu bağlam içinde, Bölüm 28'de ele alınmaktadırlar.

Uygulama Araçları: Bölüm 33-40'ı kapsamaktadır (Mali kaynaklar ve mekanizmalar, teknoloji transferi, bilim ve bilginin işlevi, eğitim ve öğretim, uluslararası işbirliği ve uluslararası kurumsal düzenlemeler...)

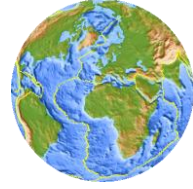
BAKIRKÖY BELEDİYESİ

DÜNYA
Bize Dedelerimizden Kalan Miras Değil
Çocuklarımıza Bırakacağımız Emanettir

HABITAT II

İstanbul, 3-14 Haziran 1996

HABİTAT İSTANBUL BİLDİRGESİ

I Giriş

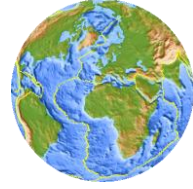
II Hedef ve İlkeler

III Taahhütler

- Herkese Yeterli Konut
- Sürdürülebilir İnsan Yerleşimleri
- Yapılabilir Kılma ve Katılım
- Cinsler Arasında Eşitlik
- Konutların ve İnsan Yerleşimlerinin Finansmanı
- Uluslararası İşbirliği
- İlerlemelerin Değerlendirilmesi

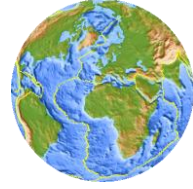
IV Küresel Eylem Planı Uygulama Stratejileri

- Giriş
- Herkese Yeterli Konut
- Kentleşen bir Dünyada Sürdürülebilir İnsan Yerleşmelerinin Gelişmesi
- Kapasite Oluşturma ve Kurumsal Gelişme
- Uluslararası İşbirliği ve Eşgüdüm
- Habitat Gündeminin Uygulanması ve İzlenmesi

HABITAT TAAHHÜDÜ

Bizler, 3-14 Haziran 1996'da İstanbul Türkiye'de düzenlenen Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Konferansı (Habitat II) için bir araya gelen ülkelerin Devlet ve Hükümet Başkanları ve resmi delegasyonları olarak, herkes için yeterli konut sağlama ve insan yerleşimlerini daha güvenli, daha sağlıklı ve yaşanabilir, hakça, sürdürülebilir ve üretken yapma evrensel hedeflerini onaylama fırsatını elde etmiş bulunmaktayız. Konferansın iki ana teması **-herkese yeterli konut ve kentleşen dünyada sürdürülebilir insan yerleşimleri-** üzerindeki görüşmelerimiz Birleşmiş Milletler Sözleşmesinden esinlenmiştir ve yaşam çevrelerimizi daha iyi duruma getirmek üzere, uluslararası, ulusal ve yerel ölçeklerde eylem için var olan ve oluşmakta olan yeni ortaklıkları yeniden teyit etmeyi amaçlamıştır. Bizler, kendimizi Habitat Gündemi içindeki hedeflere, ilkelere ve önerilere adıyor ve bu Gündemin uygulanması için ortaklaşa destek vermeyi taahhüt ediyoruz.

IV Küresel Eylem Planı Uygulama Stratejileri

Herkese Yeterli Konut

- a. Barınma Politikaları
- b. Konut sunum sistemleri piyasaların işleyebilir kılınması
- c. Toprağa erişimin sağlanması
- d. Finansman kaynaklarının seferber edilmesi
- e. Temel altyapı ve hizmetlere erişimin sağlanması
- f. Planlama, tasarım, yapım, bakım ve onarımın iyileştirilmesi

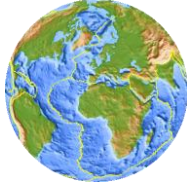
Kentleşen Bir Dünyada Sürdürülebilir İnsan Yerleşmelerinin Gelişmesi

- a. Sürdürülebilir toprak kullanımı
- b. Sosyal gelişme: Yoksulluğun yok edilmesi, üretken istihdam yaratılması ve sosyal bütünleşme
- c. Nüfus ve sürdürülebilir insan yerleşmelerinin gelişmesi
- d. Çevresel açıdan sürdürülebilir, sağlıklı ve yaşanabilir insan yerleşmeleri
- e. Sürdürülebilir enerji kullanımı
- f. Sürdürülebilir ulaşım ve iletişim sistemleri
- g. Tarihsel ve kültürel mirasın korunması ve rehabilitasyonu
- h. Kentsel ekonomilerin iyileştirilmesi
- ı. Kırsal bölgelerdeki yerleşmelerin dengeli gelişmesi
- i. Afet önleme, etkilerini hafifletme, hazırlıklı olma ve afet sonrası rehabilitasyon kabiliyetleri

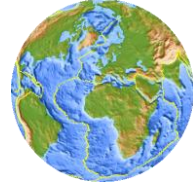
BAKIRKÖY BELEDİYESİ

DÜNYA
Bize Dedelerimizden Kalan Miras Değil
Çocuklarımıza Bırakacağımız Emanettir

RİO + 10

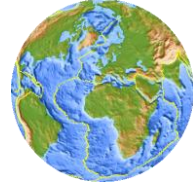
Johannesburg,26.08-04.09.2002

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA DÜNYA ZİRVESİ

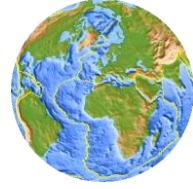
TÜRKİYE ULUSAL RAPORU

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ
BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK
YÖNETİŞİM
YOKSULLUK
İŞ DÜNYASI VE SANAYİ
BİLGİ VE İLETİŞİM

26 Ağustos- 4 Eylül 2002 tarihlerinde düzenlenen Sürdürülebilir Kalkınma Dünya Zirvesi'nde, tüm grupların çıkarını sağlamak üzere çevre-kalkınma ilişkisini ortaya koyan Gündem 21'in uygulanmasında ülkelere kesin adımlar sunan somut hedefler önerilmiştir.

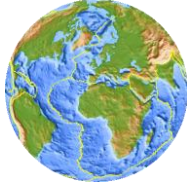
1972 Stockholm Konferansı'nda öncelikli olan çevresel söylem, sürdürülebilir kalkınma ilkelerine (d)evrilmiş, hapsedilmiştir. Bu ideolojik kırılma, çok açıktır ki, çevresel değerleri ve doğal varlıkları temel alan değil, ekonomik kalkınmayı, piyasayı ve kar dürtülerini temel alan bir yaklaşımdır.

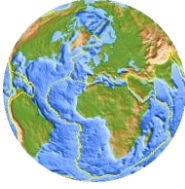
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA DÜNYA ZİRVESİ SONUÇ BİLDİRGESİ: UYGULAMA PLANI

153 maddelik bir metne indirgenen Uygulama Planı'nın ana başlıkları aşağıda sunulmuştur.

- I. Giriş (1-5. maddeler)
- II. Yoksulluğun ortadan kaldırılması (6-12. maddeler)
- III. Sürdürülebilir olmayan tüketim ve üretim kalıplarının değiştirilmesi (13-22. maddeler)
- IV. Ekonomik ve sosyal kalkınmanın doğal kaynak temeline göre korunması ve yönetilmesi (23-44. maddeler)
- V. Küreselleşen dünyada sürdürülebilir kalkınma (45. madde)
- VI. Sağlık ve sürdürülebilir kalkınma (46-51. maddeler)
- VII. Gelişmekte olan küçük ada devletlerinin sürdürülebilir kalkınması (52-55. maddeler)
- VIII. Afrika için sürdürülebilir kalkınma (56-65. maddeler) - Diğer bölgesel inisiyatifler (66-74. maddeler)
- IX. Uygulama araçları (75-119. maddeler)
- X. Sürdürülebilir kalkınma için kurumsal yapı (120-153. maddeler)

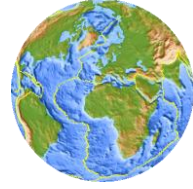

AVRUPA CEPHESİ

YENİ BİR AVRUPA İÇİN PARİS ŞARTI (1990)

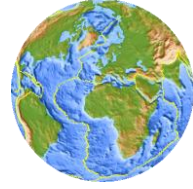
- ◆ “... **Çevre sorunlarının acil olarak üstesinden gelinmesi gereğini** ve bu alanda tek tek ve birlikte çaba gösterilmesinin taşıyacağı önemin farkındayız.
- ◆ Hava, su ve toprakta sağlam bir ekolojik dengenin yeniden tesisi ve sürdürülebilmesi için **çevremizi korumak ve geliştirmek** maksadıyla çabalarımızı yoğunlaştırmayı taahhüt ederiz...”

KOPENHAG KRİTERLERİ (1993)

AB katılım sürecinde, adaylık için başvuruda bulunan ülkelerin tam üyeliğe kabul edilmeden önce karşılaması gereken kriterlerdir.

“Topluluğun tarım, iletişim ve bilgi teknolojileri, çevre, ulaşım, enerji, taşımacılık, tüketici hakları, adalet ve içişleri, işgücü ve sosyal haklar, eğitim ve gençlik, vergilendirme, istatistik, bölgesel politikalar, genel dış ve güvenlik politikası gibi alanlardaki her türlü düzenlemesine uyum sağlanması.”

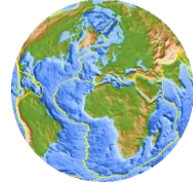

AARHUS SÖZLEŞMESİ (2001) (Çevresel Bilgiye Erişme Hakkı)

Çevre Konusunda Sözleşmenin Amacı:

- * Sözleşme, herkesin **çevreyle ilgili bilgilere** ulaşma,
- * Çevre ile ilgili konularda **karar alma sürecine katılma**,
- * Yargı yoluna başvurma hakkının güvence altına alınması.

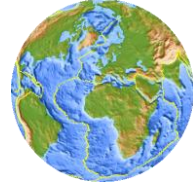
Bu amaca ulaşmak için taraf devletler, **çevre ile ilgili verileri** derleme ve bu verileri **dileyen herkese** sunmakla yükümlüdür.

2004 yılı Nisan ayı itibariyle yürürlüğe giren “**Bilgiye Erişme Hakkı Kanunu**” çevresel bilgiye erişmeye bir açılamdır.

Ancak Aarhus Sözleşmesi’ni imzalamaya hazır olma anlamında yeterli değildir.

Türkiye Aarhus Sözleşmesi’ni henüz **imzalamamıştır**.

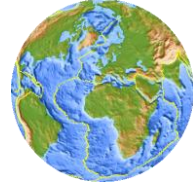
AVRUPA GÜVENLİK ŞARTI (İstanbul 1999)

Madde5:

- **Ağır ekonomik sorunlar ve sağlıksız çevre koşulları güvenliğimize ciddi etkiler yapabilir.**
- **Ekonomi, bilim ve teknoloji ve çevre alanlarındaki işbirliği çok büyük önem arz etmektedir.**

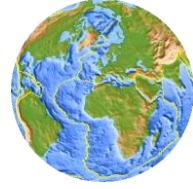
Madde 31:

- **Çevresel tahribatın ve doğal kaynakların hızla tüketilmesinin güvenliğe yönelttiği riskler gibi, AGİT bölgesinde refah ve demokrasi ile güvenlik arasındaki bağlantı da daha gözle görünür bir hale gelmiştir.**
- **Ekonomik bağımsızlık, sosyal adalet ve çevresel sorumluluk refah için vazgeçilmez unsurlardır.**

AVRUPA DAĞLIK BÖLGELER ŞARTI (Taslak)

- * Dağlık bölgeler, **sürdürülebilir kalkınma** ilkelerine göre özel bir politika uygulanmasını gerektirir. Bu tür bir politikanın, tüm ekonomik, toplumsal, kültürel ve **çevresel sorunları** muhatap alması gereklidir.
- * İnsan kaynaklarının ve **doğal kaynakların** genel bir değerlendirilmesinin sonucu olarak **çevreye saygı gösterilip, korunarak**; ekonomik kalkınma ve doğal **çevrenin korunması** arasındaki genel tercih terkedilerek insan faaliyetleriyle **çevresel gerekler** arasında **denge** sağlanarak gerçekleştirilecektir.

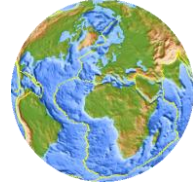

AB'nin "TÜRKİYE 2003 YILI İLERLEME RAPORU"

Başlık 22: Çevre

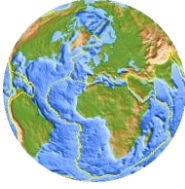
- ★ Çevre korumanın **diğer politikalarla bütünleştirilmesi** konusunda herhangi bir **GELİŞME GERÇEKLEŞMEMİŞTİR.**
- ★ Genel olarak müktesebatin **UYUMLAŞTIRILMASI DÜZEYİ BİRÇOK SEKTÖRDE DÜŞÜKTÜR.**

İlgili mevzuat , hava kalitesi, atık yönetimi, su kalitesi, doğanın korunması, endüstriyel kirlilik ve risk yönetimi, veri toplama sistemi olmak üzere Avrupa Çevre Ajansı'na üyelik koşulları yerine getirilmelidir.

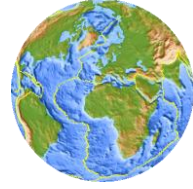
AB ÇEVRE POLİTİKASI'NIN İLKELERİ

- **Kirleten Öder İlkesi:** Topluluk'un temel hedefidir.
- **Bütünleyicilik İlkesi:** Çevrenin korunmasında Topluluk'un diğer politikalar içine entegre edilmesidir.
- **Kaynakta Önleme İlkesi:** Atığın üretildiği yerin yakınında bertaraf edilmesidir.
- **Önleme İlkesi:** Zararın ortaya çıkmasından önce gerekli önlemlerin alınmasıdır.
- **Tedbirli Olma İlkesi:** Çevre açısından olumsuz sonuç oluşturacak belli bir fiilin bilimsel ispatını beklemeden önlem alınmasıdır.

AB ÇEVRE POLİTİKASI'NIN HEDEFLERİ

- Çevrenin korunması, kollanması ve kalitenin yükseltilmesi,
- Doğal kaynakların ve doğanın ekolojik dengeye zarar vermeyecek şekilde işletilmesi,
- Toprak kullanımında Çevre Etki Değerlendirmesi'nin (ÇED) dikkate alınması,
- İnsan sağlığının korunması,
- Çevre problemlerine ortak çözümlerin aranması.

ÇEVRE EYLEM PROGRAMI

22 Kasım 1973 yılında Konsey ve üye ülke temsilcileri kabul ederek Topluluk bildirgesi durumuna geldi.

- ◆ 1973 yılında → 1. Çevre Eylem Programı
- ◆ 1977 yılında → 2. Çevre Eylem Programı
- ◆ 1983 yılında → 3. Çevre Eylem Programı
- ◆ 1987 yılında → 4. Çevre Eylem Programı
- ◆ 1993 yılında → 5. Çevre Eylem Programı
- ◆ 2002 yılında → 6. Çevre Eylem Programı

Dört Çevre Eylem Programının Temeli: **Kirliliğin Önlenmesi**

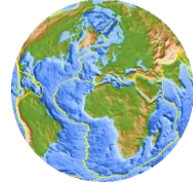
5. Çevre Eylem Programı Temeli: **Sürdürülebilir Kalkınma ve Sorumluluğun Paylaşılması**

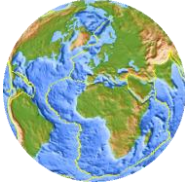
6. ÇEVRE EYLEM PROGRAMI

6. Çevre Eylem Programının temeli: AB'nin önümüzdeki 10 yıl içindeki çevre hedefi ortaya konulmuştur. “**Çevre 2010: Geleceğimiz, Tercihimiz**” başlıklı programın öncelikli hedefleri şunlardır:

- İklim Değişikliği
- Doğa ve Biyolojik Çeşitlilik
- Çevre ve Sağlık
- Doğal Kaynaklar ve Atıklar

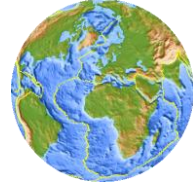

1. **İklim Değişikliği:** 19. yüzyıldan bu yana dünya yüzey sıcaklığı ortalama 0.3-0.6 C° derece artmıştır. Fosil (kömür, doğal gaz ve petrol) yakıt kullanımı ve ağaçların yok edilmesinden dolayı oluşan sera gazlarının (CO₂, CH₄, O₃...) küresel ısınmaya yol açması, AB üye devletlerin 2008-2012 yılları arasında sera gaz emisyonunu % 8 oranında azaltması programına gidilmiştir.
2. **Doğa ve Biyolojik Çeşitlilik:** Farklı canlı türlerinin korunması ve endüstriyel kazaların önlenmesi.
3. **Çevre ve Sağlık:** Hava, su, gürültü kirliliğinin insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerini önlemek.
4. **Doğal Kaynaklar ve Atıklar:** Kaynakların doğru kullanılması ve atıkların doğru şekilde ayrılmasıyla geri dönüşüm sağlanarak çöp sorununu çözmek.

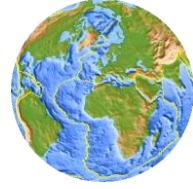
AB ÇEVRE POLİTİKASI'NIN TEMEL UYGULAMA ALANLARI

- ✓ Hava Kalitesi
- ✓ Gürültü Kirliliği Yönetimi
- ✓ Su Kalitesi
- ✓ Atık Yönetimi
- ✓ Endüstriyel Kirliliğin Kontrolü ve Risk Yönetimi
- ✓ Kimyasallar ve Doğanın Korunumu
- ✓ İklim Değişikliği
- ✓ Nükleer Güvenlik ve Radyasyondan Korunma
- ✓ Yatay Mevzuat

Dünya Çevre Günü'nde Birleşmiş Milletler 1974 yılından beri çeşitli konuları işlemiştir.

- 1975 → İnsan Yerleşimleri
- 1976 → Su: Hayati Kaynak
- 1977 → Ozon Tabakası Çevresel Kaygı; Toprak Kaybı ve Bozunması
- 1978 → Yıkımsız Kalkınma
- 1979 → Çocuklarımız için Tek bir Gelecek – Yıkımsız Kalkınma
- 1983 → Zararlı Atıkların Yönetimi ve Depolanması: Asit Yağmuru ve Enerji
- 1984 → Çölleşme
- 1985 → Gençlik: Nüfus ve Çevre
- 1987 → Çevre ve Korunak: Bir Çatıdan Fazlası
- 1988 → Çevre İlk Sıradaysa Kalkınma Sürer
- 1989 → Küresel Isınma: Küresel Uyarı

- 1990 → Çocuklar ve Çevre
- 1991 → İklim Değişikliği. Küresel Ortaklığa İhtiyaç
- 1993 → Yoksulluk ve Çevre – Bozuk Zinciri Kırarak
- 1995 → İnsanlar: Küresel Çevre için Birleşin
- 1996 → Dünya Bizim Yaşam Alanımız, Evimiz
- 1997 → Yeryüzünde Yaşam İçin
- 1998 → Yeryüzünde Yaşam için – Denizlerimizi Koruyalım
- 1999 → Bizim Dünyamız – Bizim Geleceğimiz – Onu Koruyalım!
- 2000 → Çevre Bin Yılı – Harekete Geçme Zamanı
- 2002 → Dünyaya Bir Şans Verin
- 2003 → Su – 2 Milyar İnsan Onun için Ölüyor
- 2004 → Aranıyor! Denizler ve Okyanuslar – Ölü ya da Diri?
- 2005 → Yeşil Kentler – Gezegen için Plan
- 2006 → Çöller ve Çölleşme – Kurak Toprakları Terk Etmeyin!
- 2007 → Eriyen Buz – Sıcak Bir Konu?** (Melting Ice – A Hot Topic?)

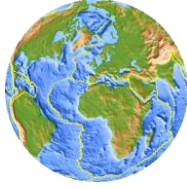
Bugün Dünyamızın İçinde Bulunduğu En Büyük Çevresel Riskler

- ✓ Aşırı Tüketim/Sürdürülebilirlik
- ✓ Fosil Yakıtlar ve Küresel Isınmaya Dayalı İklim Değişikliği
- ✓ Nükleer Enerji
- ✓ Yoksulluk
- ✓ Savaş
- ✓ Nüfus Artışı
- ✓ Su Kıtlığı

BAKIRKÖY BELEDİYESİ

DÜNYA
Bize Dedelerimizden Kalan Miras Değil
Çocuklarımıza Bırakacağımız Emanettir

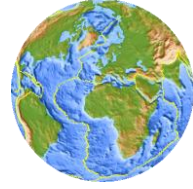

ÜLKEMİZDE...

ANAYASA

Madde 56 - Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir.

ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI

Çevre ve Orman Bakanlığı, 01.05.2003 tarihinde kabul edilen ve 08.05.2003 tarih ve 25102 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 4856 Sayılı Yasa ile belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde, **Çevre ve Orman Bakanlıklarının birleştirilmesi** suretiyle kurulmuş bir bakanlıktır.

Çevre ve Orman Bakanlığı'nın kuruluş amaçları şunlardır;

- Çevrenin korunması ve iyileştirilmesi,
- Kırsal ve kentsel alanda arazinin ve doğal kaynakların en uygun ve verimli şekilde kullanılması ve korunması,
- Ülkenin doğal bitki ve hayvan varlığı ile doğal zenginliklerinin korunması ve geliştirilmesi,
- Her türlü çevre kirliliğinin önlenmesi,
- Ormanların korunması, geliştirilmesi ve orman alanlarının genişletilmesi,
- Ormanların içinde ve bitişiğinde yaşayan köylülerin kalkındırılması ve bunun için gerekli tedbirlerin alınması,
- Orman ürünlerine olan ihtiyacın karşılanması ve orman ürünleri sanayinin geliştirilmesi

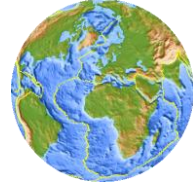
GENEL MÜDÜRLÜKLER

- ✓ Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü
- Orman Genel Müdürlüğü
- ✓ Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü
- ✓ Orman-Köy İlişkileri Genel Müdürlüğü
- ✓ Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
- ✓ Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı
- ✓ Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü
- ✓ ÇED ve Planlama Genel Müdürlüğü

YASALAR

- ✓ **ÇEVRE KANUNU**
- ✓ **ORMAN KANUNU**
- ✓ **KARA AVCILIĞI KANUNU**
- ✓ **HAYVANLARI KORUMA KANUNU**
- ✓ **TOPRAK KORUMA VE ARAZİ KULLANIMI KANUNU**

DOKUZUNCU BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI (2007-2013)

159. Hızlı nüfus artışı ve sanayileşme süreci doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı üzerinde önemli bir baskı unsuru olmaya devam etmektedir. Çevrenin korunması ve üretim sürecinin olumsuz etkilenmemesi açısından doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı konusunda kurum ve kuruluşlar arasındaki görev ve yetki dağılımındaki belirsizlikler yeterince giderilememiştir.

164. 2004 yılı itibarıyla, 3225 belediyenin 1911'inden derlenen istatistiklere göre, belediye sınırları içinde yaşayan nüfustan kanalizasyon hizmetlerinden yararlananların oranı yüzde 80'e, atık su arıtma tesislerinden yararlananların oranı yüzde 47'ye, içme ve kullanma suyundan yararlananların oranı yüzde 93'e, içme suyu arıtma tesisi hizmetlerinden yararlananların oranı ise yüzde 42'ye ulaşmıştır.

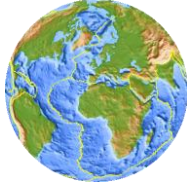
453. Gelecek kuşakların ihtiyaçlarını gözeterek, doğal kaynakların koruma ve kullanma koşulları belirlenecek ve bu kaynaklardan herkesin adil biçimde yararlanmasını sağlayacak şekilde çevre yönetim sistemleri oluşturulacaktır.

459. Ülkemizin sahip olduğu biyolojik çeşitliliğin ve genetik kaynakların araştırılması, korunması, değerlendirilmesi ve ekonomik değer kazandırılması çalışmaları hızlandırılacaktır.

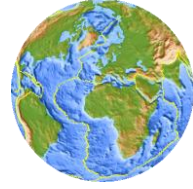

AMA

**TÜM BUNLARA KARŞIN ÜLKEMİZDE ÇEVRE
SORUNLARI TEHDİT BOYUTLARINA ULAŞMIŞ
DURUMDA...**

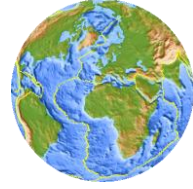

TÜRKİYE'NİN ÇEVRE SORUNLARI

TÜRKİYE'NİN 2007 “ÇEVRESİ”

- Her beş kişiden dördü belediye hizmetlerinden yararlanmakta ve çevre sağlığı açısından belediyelerin vereceği hizmete bağlı bir yaşam sürmektedir.
- Belediyelerin % 69'u kanalizasyon şebekesine sahiptir.
- Mevcut 3225 belediyenin 324'ünün atık suları 195 atık su arıtma tesisi ile arıtılmaktadır.
- 3225 belediyeden içme ve kullanma suyu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye sayısı yalnızca 304.
- Katı atık depolama tesisleri sayısı yalnızca 46.
- Tehlikeli atıkların sadece yüzde 5'i kuralına uygun yok ediliyor, % 40'ı da yakılıyor.
- Tehlikeli atık yakma tesislerinin yapımı için gereken toplam yatırım 2004 fiyatlarıyla 853 milyon Avro. Depolama alanları yapımı için ise 110 milyon Avro gerekiyor. Aktarma istasyonları yapımı için de 74 milyon Avroluk yatırım öngörülüyor. Toplam 1 milyar Avroya gereksinme var.

- Türkiye’de yılda ortalama 13500 hektar ormanlık alan yanarak yok oluyor.
- Geçen yıl çıkan yangınların 8’inin nedeni çöplükler.
- Amik Gölü, Avlan Gölü, Hotamış, Eşmekaya sazlıkları gibi sulak alanlar kaybediliyor. Beyşehir Gölü, Tuz Gölü hızla kirlenmekte yüzey alanları küçülmektedir.
- 135’i uluslararası öneme sahip olan 500 sulak alanımızdan RAMSAR Sözleşmesi listesine dahil edilen 12 alanda ciddi oranlarda kuruma ve kirlenme mevcuttur.
- Tüm dünyada koruma altına alınan alanların ülke yüz ölçümlerine oranını yüzde 12.8 iken, Türkiye’deyse aynı oran sadece yüzde 3.9’dur.
- Fethiye’ye fosseptik, Tuz Gölü’ne kanalizasyon akıyor... Kekova’yı yatlar, Foça’yı balık çiftlikleri yok ediyor.
- Bu yılın ilk ayında kükürt dioksit (SO₂) ortalamaları, geçen yılın aynı ayına kıyasla Gaziantep’te yüzde 93, Kırıkkale’de yüzde 47, Tekirdağ’da yüzde 46, Manisa’da yüzde 44 ve Kocaeli’nde (Merkez) yüzde 33 oranında arttı.
- Dilovası’nda kanser oranı ülkemizdeki genel ortalamasının neredeyse üç katına ulaştı.
- Milyonlarca yıl sürecektir olan bir kıyı tahribatına ve doğal olarak da çevre katliamına yol açacak Karadeniz Otoyolu tamamlandı.
- Alınan yargı kararlarına karşın Bergama Ovacık Altın Madeni başta olmak üzere birçok yerde siyanürle altın madeni işletmeciliği hala devam etmektedir.
- Tarihi ve kültürel mirasımız kalkınma uğruna Hasankeyf, Alliano, Munzur’da yok edilmeye çalışılmaktadır.

DENİZLER

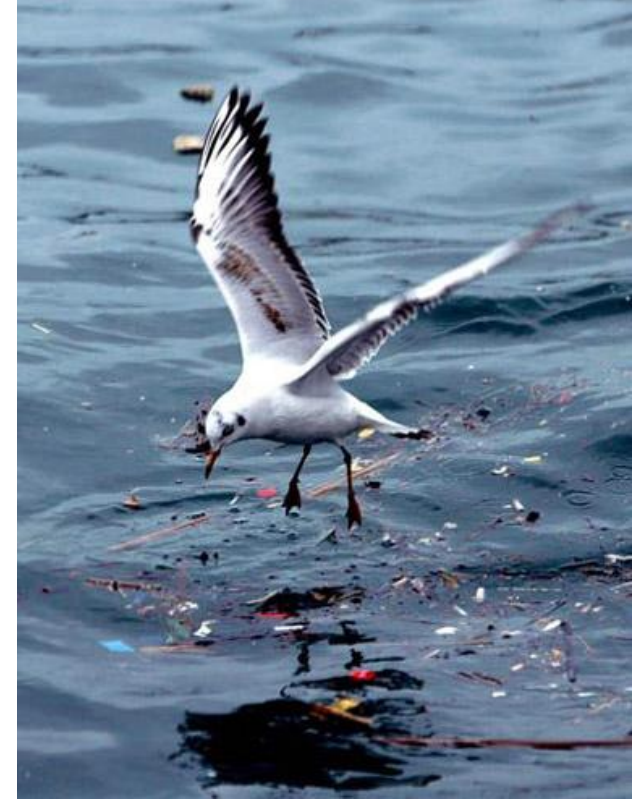
5 Haziran 2004 — BM Genel Sekreteri Kofi Annan, Dünya Çevre Günü dolayısıyla yayımladığı mesajda, “Denizleri ve okyanusları, artık ne sonsuz kaynaklar olarak görmeliyiz, ne de atıkların boşaltıldığı depolar...” dedi.

BMÇP uzmanlarının yayımladığı verilere göre, “Mavi Gezegen”in yüzde 70’i denizler ve okyanuslardan oluşuyor. Fabrika ve rafinerilerden yılda 21 milyon varil atık denizlere boşaltılıyor. Her yıl, plastik atıklar milyonlarca kuşun, yüzbinlerce deniz memelisinin ölmesine neden oluyor. Mercan yataklarının yüzde 10’u telafi edilemeyecek ölçüde zarar görmüş, yüzde 40’ı ise tehlike altında. Sadece tropikal denizler değil, özellikle Fransa kıyıları olmak üzere diğer denizlerde de görülen ve hayvan dışkılarının denize dökülmesi sonucu oluşan azot fazlalığı, deniz hayatını kısırlaştıran yosunların artmasına yol açıyor.

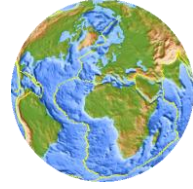
Bütün bunların 1 numaralı sorumlusu insan.

Balıkçılık, turizm ve kirlilik nedeniyle okyanuslar kaçınılmaz olarak tehlike altında. 3.5 milyar insan, besin kaynaklarını esas itibarıyla denizlerden karşılıyor. Bu rakamın 20 yıl sonra ikiye katlanması bekleniyor.

BMÇP uzmanları, dünya nüfusunun yüzde 40’ının deniz kıyılarında oturduğunu, 2010 yılındaysa dünya nüfusunun yüzde 80’inin deniz kıyılarına 100 kilometre mesafede yoğunlaşacağını belirtiyor.

Selahattin Sönmez
Martının Yaşam Çiğliği
2006

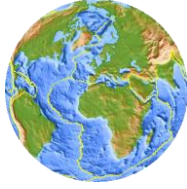

**Rus bandıralı tanker
Volganefit 248, Menekşe
açıklarında, 29 Aralık 1999
günü İodos yüzünden iki
parçaya ayrılarak karaya
oturdu. Tankerden yayılan
fuel oil'in denize yayılması
ciddi bir çevre kirliliğine yol
açtı ve onlarca karabatak telef
oldu.**

Prof. Dr. Erol KÖKTÜRK, 06.06.2007

YÜZYILIMIZIN SORUNU: TEMİZ SU

Yüzeysel Sular: Sakarya Nehri,
Porsuk, Bakır Çay, Gediz, B.
Menderes, K. Menderes,
Kızılırmak, Manyas, Gölcük,
Sapanca, Küçükçekmece, Elmalı,

Megakentte Su Alarmı

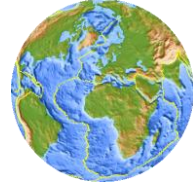
29.05.2007

Günde 2 milyon metreküp suyun tüketildiği İstanbul'da barajlardaki doluluk oranı son 10 yılın en alt seviyesine indi

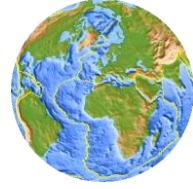
863 milyon metreküp kapasiteli barajlarda 386 milyon metreküp su kaldı. Bu son 10 yılda suyun en az olduğu 2001'deki 582 milyon metreküpün de altında...

12 MİLYON nüfuslu İstanbul su kıtlığıyla karşı karşıya. Son 10 yılın en kurak günlerini yaşayan İstanbul'un 386 milyon metreküp suyu kaldı. Kaba bir hesap ile günde 2 milyon suyun tüketildiği 7 tepeli şehrin 193 günlük suyu kaldı. Ancak uzmanlar kuraklığın böyle gitmesi durumunda su kesintilerinin kısa zamanda başlayacağını söylüyor.

Yağış ve barajlardaki doluluk oranlarına bakıldığında da rakamlar İstanbul'u bekleyen tehlikeyi gözler önüne seriyor. Öyle ki İstanbul hem yağış açısından hem de baraj doluluğu açısından en kurak 10 yılını yaşıyor.

- Dünyadaki nehirlerinin yaklaşık yarısı ciddi biçimde kirletilmiştir.
- 1990'lı yılların ortalarında, Dünya nüfusunun % 40'ına karşılık gelen 80 ülkede önemli su kısıtı bulunmaktadır.
- Büyük bölümü Afrika ve Asya'da yaşayan 1.1 milyar insan sağlıklı suya ulaşamamaktadır.
- Piyasa koşullarının küresel ölçekteki siyasi, ekonomik ve sosyal koşullara yön vermesi durumunda, 2032 yılı itibarı ile dünya nüfusunun yarısından fazlası ciddi su sıkıntısıyla karşılaşabilecektir.
- Su kaynakları açısından zengin olmayan Ülkemizde, tatlı su kaynaklarımız korunamamakta, nehirlerimiz, göllerimiz ve yeraltı suyu kaynaklarımız hızla kirletilmektedir (Türkiye: 2940 m³/kişi, Dünya Ortalaması: 7077 m³/kişi).

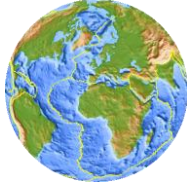

ATIK YÖNETİMİ

AB sınırları içinde yılda 2 milyar ton atık ortaya çıkması (40 milyondan fazla olan atığın zararlı atık sınıfında olması)

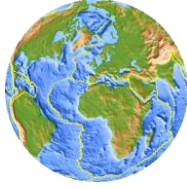
AB Atık Mevzuatının Kapsamı:

- ✓ Atık yönetimi,
- ✓ Zararlı atıkların yakılması,
- ✓ PCB/PCT bertarafı (Poliklorlu bifenil / Poliklorlu terfenil),
- ✓ Tehlikeli atıklar,
- ✓ Sanayi atıkları,
- ✓ Evsel atıkların yakılması,
- ✓ Kanalizasyon ve atık su çamurları,
- ✓ Pillerin ve akülerin bertarafı,
- ✓ Ambalaj ve ambalaj atıkları,
- ✓ Atıkların sevkiyatı,
- ✓ Atıkların düzenli depolanması.

ÇÖPLER En Önemli Çevre Sorunlarından Birisi...

HAVA

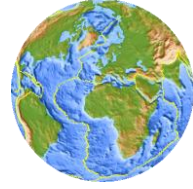
Gelişen kentlerde kalitesiz kömür yakılması, düzensiz kentleşme, yeşil örtünün azalması, egzoz gazlarından kaynaklanan hava kirliliği, termik santraller

TOPRAK

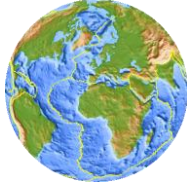
Termik santraller, kirli sular ve tarım ilaçları toprak kirliliği oluşturmaktadır. Karabük ve çevresi, Yatağan ve Çevresi, Malatya, Soma, Gökteş, Erzurum, Kayseri, Eskişehir, İzmit, Konya Ovası, Sarayköy ve Germencik tehlike altındadır.

ORMANLAR

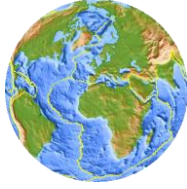
.....

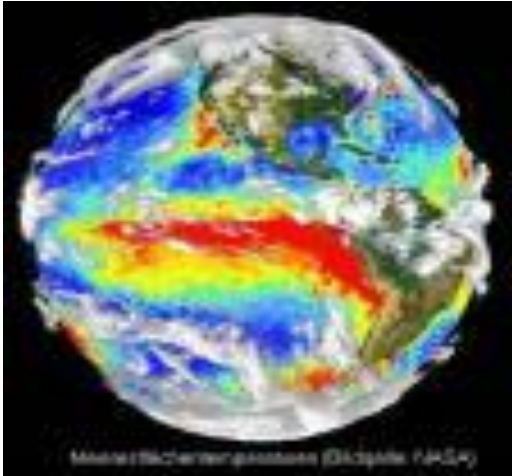
GÜRÜLTÜ

İstanbul bir “gürültü kent” olarak tanımlanırken, bu ili Ankara, Kocaeli, Antalya, İzmir ve Gaziantep izlemektedir.

KÜRESEL ISINMA VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

Türkiye, küresel ısınmanın potansiyel etkileri bakımından riskli ülkeler arasında yer almaktadır. Bu durum çölleşmeye ve yağmur yağışlarında dengesizliğe yol açmaktadır.

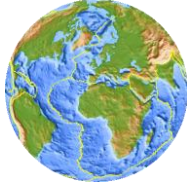
ÇEVRE İÇİN NELER YAPILABİLİR?

Dönüşümlü kağıt,

**kullanılabilir...
kullanılmalıdır...**

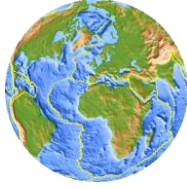

Özel Arabalar Yerine, Toplu Taşıma Araçları

kullanılabilir...
kullanılmalıdır...

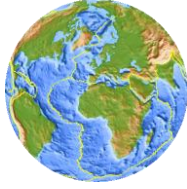

Yayan Yürüme ve Bisiklet

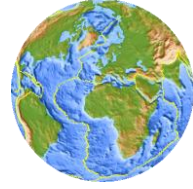
Özendirmelidir...

Çöpler,

ayrıştırılabilir...
ayrıştırılmalıdır...

Sağlıklı Çevre İçin Uğraş Veren Demokratik Toplum Örgütlerine

TÜRKİYE ÇEVRE EĞİTİM VAKFI

DOĞAL
HAYATI
KORUMA
DERNEĞİ

**Destek olunabilir...
Olunmalıdır...**

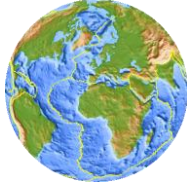
Çevre
Mühendisleri
Odası

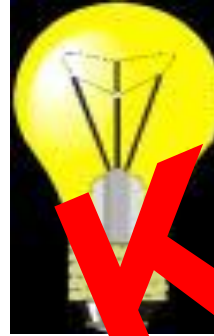
TÜRKİYE ÇEVRE
VAKFI

Doğal Hayatı
Koruma Vakfı

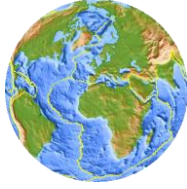
Elektrikli Aletler Sürekli Kapalı

Kapalı !!

Tutulabilir...

Tutulmalıdır...

Kağıt, Cam ve Kutular

Dönüştürülmelidir...

Banyo Yerine Duş

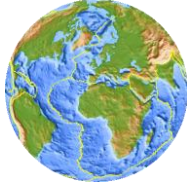
Yapılmalıdır...

Plastik Torbalar Yerine **Sepetler**

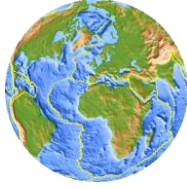
Kullanılmalıdır...

Birden Fazla Kullanılabilir Şişeler

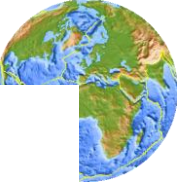
Kullanılmalıdır...

Enerji Tasarrufu Sağlayan Ampuller

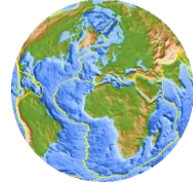
Kullanılmalıdır...

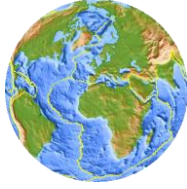
ANCAK,

Çözüm tek tek olumsuz etkileri saptayarak bunların nedenlerini tek tek ortadan kaldırmaya çalışmakla değil, iç içe geçmiş nedenleri ve etkileri bütünsel kavramakla başlayacaktır. Neyin üretiminin durdurulacağı, neyin yönünün değiştirileceği, el yordamıyla değil, bütünsel kavrayışa uygun elbirliğiyle olanaklıdır. (19)

Tüketim uğruna doğayı tahrip etmek ne kadar kolaysa, onarma uğruna yeniden üretim o kadar zordur. Bugünkü ekolojik durum, insan eliyle yaratıldığından, insanlı doğada, yani tarihte benzersiz bir durumdur. (20)

Pratik sonuçlarını önceden bildiren ve sorumluluğunu taşıyan bir doğa-insan kuramı, yeryüzünün, yeraltının ve uzayı da kapsayan yerüstünün neresine, ne zaman, nasıl insan eli değeceğinin hesabını verecektir. Bütün teknolojik girişimlerin, kısa, uzun ve daha uzun zaman dilimlerindeki getirilerinin ve götürülerinin tam bir envanteri ve muhasebesi çıkarılmadıkça, kapsamlı önlem alma, çözüm uygulama olanaksızdır. Bu olmayınca da, insanlı doğayı yeniden üretme aşamasına geçilemez. Dünyadaki tüm kaynakların adaletli paylaşımı son amacı, dünyadaki akıllı varlığın aynı zamanda anlamlı bir varlık olmasının temel ölçüsüdür. (20)

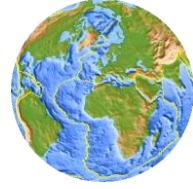

ÇÖZÜME DOĞRU...

DOĞA-İNSAN BAĞININ YENİDEN YARATILMASI İÇİN ÜÇ İLKE

Uluğ NUTKU

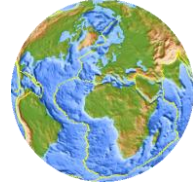

I. İLKE: BİLİNEN HER ŞEYİN UYGULANMASI GEREKMEZ

Bu ilke, talan ekonomisinin büyümesine tam karşıttır.

Birinci ilke, bilme ile bilmenin sorumluluğunu birlikte göstermektedir. Sorumluluk uygulamaya geçişte üstlenilir, ama uygulamanın zararlı sonuçları bilinmelidir. Bu bile fazla, çünkü zararlı sonuç, tam ölçüsü kestirilemese de, işe başlarken bilinir, ozon deliğinin önceden bilinmesi gibi. Bilim, hiçbir uygulamaya zar atarak başlamaz... Bilimin insani durumu budur ve bütün bilgiler bilmenin sorumluluğunda örtüşürler. (21)

Bu durum, “sorumlu olmayacağın şeyi bilmeye kalkma” biçiminde yorumlanamaz, ama “sorumlu olmayacağın şeyi uygulamaya kalkma” biçiminde yorumlanır, hatta ilkeden türetim olarak öne sürülebilir. Böylece, bilmenin sorumluluğu, uygulamanın sonuçlarını önceden bilme sorumluluğu olarak açıklık kazanıyor. (21)

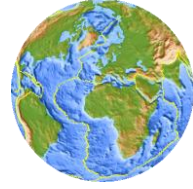

II. İLKE: DOĞA İNSAN İÇİN DEĞİLDİR, İNSAN DOĞAYLA BİRLİKTEDİR

Bu ilke, doğanın bir kullanım değeri olarak görülmesine son verir. Üretim-tüketim dışında bir kavrayışa ulaşamayan çağcıl ekonomiye etik amaç gösterir.

İnsanın doğayı tükettikçe kendisini de tüketeceği gerçeği, doğaya egemenlik savının yanlışlığını gösterdi. (22)

Doğa içinde doğayla birlikte olmak, teknolojiye direnmek değil (doğa hayranlığı romantikliği), teknolojik kültürü doğaya uyumlu kılmaktır. Bunun anlamı, doğadan alınanı, ona zarar vermeden geri vermektir. Petrolün havayı ve denizleri tüketmesi, yalnızca almanın sonucudur. Tüketirken geri veriş, kazlarla dökülmesi değil elbet, duman salması da değil; zararlı etkinin aza, en aza indirilmesi ve birikmemesi. Bu da teknolojinin işi. Doğaya uyum sağlamak, yahut doğal dengeyi korumak, bilincin uyum sağlayarak kendini korumasından geçiyor. Teknoloji, bindiği dalı kesmedikçe, kültür olur. (22)

III. İLKE: İNSAN TÜRÜNÜN BİRİCİKLİĞİ, ÖZGÜRCE SEÇMESİNDEDİR VE SOYSÜRDÜRÜP SÜRDÜRMEYİ DE ÖZGÜRCE SEÇEBİLİR

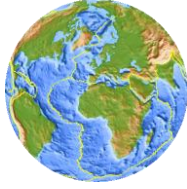
Bu ilke, doğa-kültür karşıtlığına hem de kültürün, evrimin bir uzantısı olduğuna ilişkin savları ortadan kaldırır.

Özgür seçmenin biyolojik dayanağı kalmamıştır, ama biyolojisiyle uyum sağlamaya çalışmak ve doğadaki yerini bilmek onun etik varlığımın sökülmez parçasıdır. İnsanlaşma sürecinde doğal nedenselliğin kesintiye uğramış olması özgürlüğü yarattı. (23)

Siyasal, toplumsal, kültürel yapılar tarihsel çeşitliliğin gerçek ortamlarıdır ve özgürce seçme olanağı ancak bu ortamlarda kendini gösterir. Ama bunların da hiçbiri özgür seçmenin sonuna kadar belirleyicisi olamazlar. Etik belirlenimde tarihsellik çekirdek değil, kabuktur.

Üçüncü ilke anlaşılmadıkça öncekiler temellendirilemez; üçüncü ilke ise başka hiçbir ilkeyle temellendirilemez. Şöyle:

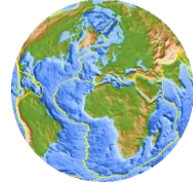
İnsanın soysüldürmesini gerektiren doğal koşullara “hayır” demesi kadar, belli toplumsal koşullarla ve kültürle yoğrulmuşluğuna da “hayır” diyebilmesi, özgürce seçebilmesindedir. Bu durum, kişiliğin başka bir değere indirgenemeyeceğini gösterir. Ama telsiz bırakır da, yani ancak kendisi temeldir ve gerisinde “neden” yoktur. (23)

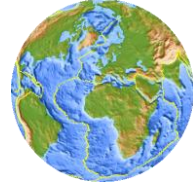
Kire gömük insan-doğa ve insan-insan ilişkilerinin arınması...

Bütün kirlilik, aşırı üretimin getirdiği denge bozukluğundadır. Çevre kirlenmesi denilen şey, insanlığın kirlenmesiyle, yaşamın kirlenmesiyle ilgilidir. İnsan, ruhsallığının kirlerini yaşadığı dünyaya yansıtır. Dünyamız iki plastik şişeyle ya da üç konserve kutusuyla kirlenmiş değildir. Onlar da kendi açlarından kirliliği belirtirler, ama asıl kirlilik bu yandadır.

- Asıl kirlilik, sayıları yüzbine yaklaşan ve ucuz emek ve bol tüketim düşleri içinde yaşayan çokuluslu ortaklıkların doymak bilmez yönetimindedir.
- Asıl kirlilik, sokakları bir canavar gibi kaplamış olan yürüyen tenekelerdedir.
- Asıl kirlilik, iki yüzyıl önce **Jean-Jacques Rousseau**'nun korkularında anlatımını bulan şeydedir: **Bilimi ve sanatı bir kirlilik aracı durumuna getiren kavrayıştıdır.**
- Asıl kirlilik, pazar dengesizliği nedeniyle dünyayı ardarda iki kere kana bulayan dünya savaşlarındadır.
- Asıl kirlilik, çocukları açlığa mahkum eden uluslar arası siyasal baskılardadır.
- Asıl kirlilik, bugün bile savaşı tehdit ögesi olarak kullanan çıkarıcı siyasetlerdedir.
- Asıl kirlilik, baskı rejimlerini demokrasinin herhangi bir biçimi olarak yutturmaya kalkan yönetimlerdedir.
- Asıl kirlilik, sigara reklamlarında, içki reklamlarında, uyuşturucu kaçakçılığında, hırsızlıklarda, kapkaç yönetimlerindedir.
- Asıl kirlilik, yetimin ve öksüzün hakkını para babasına yediren sözde siyaset adamının beynindedir.
- Asıl kirlilik, hırslardadır, yükselmek adına ortaya konulan çirkinliklerdedir, üç kuruş daha fazla kazanabilmek için verilen ödünlerdedir.
- Asıl kirlilik, inancı ticaret için kullanan sefilliklerdedir.
- Asıl kirlilik, televizyon kanallarının bayağılıklarında, gazetelerin yalancılığında, radyoların sululuğundadır.
- Asıl kirlilik, düşüncüyü koşullamak için her türlü oyunu deneyen sansürcü yönetimlerdedir.
- Sonunda asıl kirlilik, insanlığın bir bölümünü küçük bir azınlığa tutsak kılan iktisadi ve toplumsal yaşam koşullarındadır.

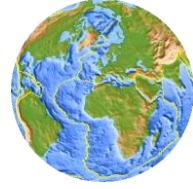

İnsanlar hangi düzeyde çevre yaratmışlarsa, çevre de aynı düzeyde insanlar yaratır.

Madem ki insanın karakterini çevre yaratıyor, o halde çevrenin de insana yaşar bir duruma getirilmesi gerekir.

Ünlü bilim-kurgu yazarı Asimov, ölmeden kısa bir süre önce şöyle diyor; “Çok geç olmadan harekete geçmezsek, uygarlığın kaynağı olan kentlerimiz sonunda uygarlığı yok edebilir...”

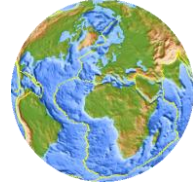
**Bu dünya soğuyacak,
yıldızların arasında bir yıldız,
hem de en ufacıklarından,
mavi kadifede bir yıldız zerresi yani,
yani bu koskocaman dünyamız.**

**Bu dünya soğuyacak günün birinde,
hatta bir buz yığını
yahut ölü bir bulut gibi de değil,
boş bir ceviz gibi yuvarlanacak
zifiri karanlıkta uçsuz bucaksız.**

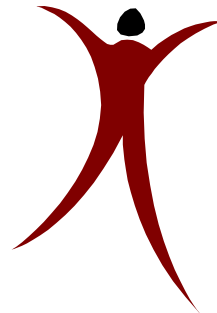
**Şimdiden çekilecek acısı bunun,
duyulacak mahzunluğu şimdiden.
Böylesine seviyecek bu dünya
"Yaşadım" diyebilmen için...**

Nayın

TEŞEKKÜRLER...

Prof. Dr. Erol KÖKTÜRK

